

in social sphere: deepening income differentiation, poverty, deterioration of nutrition structure, decrease in accessibility of education and medical services, deterioration of quality of life, social insecurity of significant sections of population, reduced birth rate, increase of mortality, uncontrolled migration processes.

External threats to country's economic security include:

- economic dependence on imports, negative foreign trade balance, irrational structure of exports;
- excessive export of raw materials;
- loss of positions in foreign markets;
- increase in external debt, irrational use of foreign loans;
- uncontrolled outflow of foreign exchange resources abroad, their placement in foreign banks.

In accordance with priority of national interests and threats to economic security, measures of state economic security policies are determined that cover scientific and technical, economic, social spheres, and also politics, military, environmental, informative spheres to ensure overall national security.

References

1. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, С.М. Макуха та ін. / за ред. д. е. н., проф. Л.С. Шевченко. – Х.: Право, 2009. – 312 с.
2. Экономическая и национальная безопасность: учеб. / под ред. Е.А. Олейникова. – М.: Экзамен, 2004. – 768 с.
3. Ярочкин В.И. Теория безопасности / В.И. Ярочкин, Я.В. Бузанова. – М.: Акад. проект: Фонд «Мир», 2005. – 176 с.

Кошельок Г.В.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Літвінова Д.О.

студентка 4 курсу,

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкової економіки підприємства змушені функціонувати в умовах невизначеності та мінливості та гострої конкурентної боротьби. Виходячи з великої кількості загроз, які постійно необхідно відстежувати та передбачати, жоден суб'єкт підприємницької діяльності не може ефективно функціонувати та гарантувати власну інформаційну безпеку без глибокого і всебічного розуміння ринкового середовища. Конкурентна розвідка виникла саме як потреба компанії в актуальній, повній та достовірній інформації про стан і тенденції розвитку підприємства.

Особливістю конкурентної розвідки (КР) як інструменту інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності є те, що вона поєднує в собі досягнення різних сфер діяльності, як то економіка, маркетинг, логіка, психологія, знання інформаційних систем. Іншою особливістю є те, що устояного інструментарію конкурентної розвідки не сформовано, в навчально-методичній літературі дуже обмежена кількість праць з конкурентної розвідки. Також слід відзначити, що чіткого визначення, якого б додержувалися науковці або представники освітянського простору, немає. І це також тому, що є декілька широковживаних назв конкурентної розвідки, таких як бізнес-розвідка, аналітична розвідка, ділова та стратегічна. Ринок конкурентної розвідки досі не сформовано, але послуги є досить популярними в рамках аналітики економічної безпеки, бізнес-аналізу

тощо. Якщо звернутися до міжнародної практики, то конкурентна розвідка стає в одному ряду з такими складовими стратегічного аналізу, як форсайт і бізнес-аналітика [1].

В Україні, на відміну від розвинутих країн світу, більшість компаній взагалі не використовують КР, або використовують не професійно [2].

Конкурентна розвідка є тим самим інструментом, який дозволяє на основі поєднання інформації про стан конкурентного середовища (конкурентів, партнерів, продуктів, технологій тощо), методів і технологій аналізу (конкурентного, стратегічного, фінансового) довести або сформувавши певну ринкову цінність для компанії (в продуктах, методах, стратегіях, партнерствах тощо) – це або забезпечення безпеки або конкурентних переваг. Ці терміни та сторони ведення бізнесу взаємопов'язані [3].

Відповідно до класичного бачення розвідувальна діяльність відбувається за циклом, що містить п'ять етапів: визначення мети розвідувальної діяльності, планування; збір, добування даних; систематизація, обробка даних (формування розвідувальної інформації); аналіз і синтез зібраної інформації; подання результатів та висновків посадовій особі, що приймає рішення [4].

Конкурентна розвідка може оперувати величезною кількістю методів та засобів, які в загальному поділяють на активні та пасивні. Пасивні методи включають збір і аналіз відкритої інформації про ринок, галузь, законодавство, конкуруючу компанію тощо з таких джерел як Інтернет, друковані та електронні ЗМІ, офіційні документи компаній-конкурентів, а також метод «зворотної інженерії», який полягає у придбанні й дослідженні виробів конкурентів. До активних методів відносять відвідування публічних заходів – виставок, презентацій, конференцій; проведення підставних переговорів чи добору кандидатів на зайняття вакантних посад, приховані опитування; а також роботу з людьми – потенційними джерелами інформації, зокрема короткочасні контакти і залучення до співпраці [5].

Конкурентна розвідка має на меті забезпечення ефективного реагування компанії на швидкі зміни навколишнього середовища й управління ризиками бізнес-діяльності і може використовувати різні види і джерела інформації і оперувати величезною кількістю активних і пасивних методів. Однак, сьогодні, в епоху існування глобальної мережі, основу конкурентної розвідки становить пошук і обробка інформації в мережі Інтернет [5].

З огляду на наявність в Інтернеті величезних обсягів даних, розвідувальна діяльність потребує застосування спеціальних програмних інструментів. Тому найбільш перспективним напрямом загальнотеоретичних і прикладних наукових досліджень є вдосконалення існуючих та розробка інноваційних інтегрованих засобів пошуку й обробки інформації, а також застосування нових методів і прийомів аналітичної діяльності, які б забезпечили виконання комплексу завдань конкурентної розвідки [1].

Створення ефективної системи комерційної розвідки вимагає часу на своє розгортання, напрацювання відповідних баз даних і знань і обзаведення корисними контактами в середовищі першоджерел і експертів, які добре знають ринок і готових ділитися інформацією. Терміни розгортання подібної ефективної системи комерційної розвідки можуть коливатися у проміжку від року, до півтора років [2].

Розвідка повинна надавати організації можливості дій у попереджуючому режимі, тобто до початку або реалізації поточних подій, форс-мажорів або зміни ринкової кон'юнктури. Саме з цією метою система розвідки починає дослідження завдань не сьогоднішнього, а завтрашнього дня, адже це дозволяє отримати інформацію і рекомендації і використовувати їх в попереджуючому режимі, завчасно, до настання цих подій. Наслідком використання подібного потенціалу в своєму бізнесі є підвищення його конкурентоспроможності [3].

Очевидно, що в найближчому майбутньому, коли бізнес стане ще більш професійним, конкурентним, конкурентна розвідка буде розглядатися як необхідна умова забезпечення стратегічної стабільності, конкурентоздатності й економічній безпеки підприємств.

Список літератури

1. Кэлоф Дж., Смит Дж. Форсайт, конкурентная разведка и бизнес-аналитика – инструменты повышения эффективности отраслевых программ. *Форсайт*. 2015. Т. 9, № 1. С. 68-81.
2. Андріанова І.К., Боборикіна Л.Я., Гончаренко І.В. Загальні аспекти розвитку конкурентної розвідки в Україні. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 252. С. 79-81.
3. Москаленко Н. О., Леонова Ю. О. Теоретичні підходи до конкурентної розвідки та особливості її аналітичного забезпечення. – *Економіка та управління підприємствами*. 2018 – 54 с.
4. Competitive Intelligence. URL: <https://businessjargons.com/competitive-intelligence.html>
5. Мужанова Т.М. Конкурентна розвідка як інструмент інформаційно-аналітичного супроводу забезпечення інформаційної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. Вип. 16. 2018. 431 с.

Mieshkova-Kravchenko N.V.

*Senior Lecturer in Economics, Entrepreneurship and Economic Security Department,
Kherson National Technical University
Kherson, Ukraine*

Lashkevich V.O.

*student in specialty 051 »Economics»,
Kherson National Technical University
Kherson, Ukraine*

ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY ANALYSIS

The current activity conditions, characterized by the unpredictability and dynamic of changes in both the external and internal environment, require new approaches to the managerial decisions adoption. The validity of the solutions will allow the company not only to successfully operate in the current period, but also to develop. It is the enterprise's development as a whole system that is possible when the system is in a state of security and is able to prevent threats, both internal and external, that is, the economic security category is actualized.

Economic security formation in particular and ensuring the vital activity in general and enterprise's development require quality functions performance in the field of analytical activity.

Analytical activity is a rather complex area of activity that involves complexity. First of all, it is determining the economic security level. It should be noted that it is necessary to assess not only the economic security state of the analyzed enterprise, but also the availability of counterparties, especially suppliers, consumers, in order to minimize entrepreneurial risks by the available information sources. Accordingly, the external and internal aspects are intertwined. After all, the key to the analytical activity is to ensure the functioning of the economic security system at the enterprise, providing information to make management decisions about the enterprises activities in the context of internal and external threats.

Analytics is a holistic set of principles of methodological, organizational and technological support for individual and collective mental activity, which allows efficient processing of information with the aim of improving the quality of existing and acquiring new knowledge, as well as preparing the information base for making optimal management decisions [1].

This approach to defining analytics involves the unity of three aspects: methodological, organizational and technological. And it is the methodological support that is rightfully given first place. Methods of information retrieval, methods of information processing, methods of presenting results – these are the moments that significantly affect the analytical activity result.

Quite often analysts are viewed from the standpoint of value, epistemological, institutional, organizational and technological approaches.

In this approach, value aspects are given the first place, with the understanding that any activity should be of value to business entities and society as a whole. The analytical activities results in the field of economic security allow the company to realize its main goal of meeting the